

Les traduccions de Segimon Serrallonga: Guia de viatge

Ramon Farrés

«La meva traducció de *Les noces*(...) nasqué en principi d'un impuls de creació davant l'estrany poema que presideix el llibre. Vaig creure que era una pura reverberació d'idees i mots, d'una tal potència, però, que m'obria camins infinitament lliures. La sorpresa m'aferrà de seguida que vaig posar-me a la feina: Blake em sotmetia implacablement a la literalitat del text i a tot allò que aquella literalitat comportava de sentit som i de sentit fondo; em sotmetia fins a la puntuació, com si fos una ideologia. ¿Una ideologia de punts i comes? Sí. Aquell anar a les arrels de la natura es corresponia amb aquest anar, si més no simbòlicament, a les arrels de la cultura escrita. Per això, a la inversa de les traduccions d'Alcman o de Píndar, ja no podia donar per traducció una lectura moderna de *Les noces*..., sinó fer-ne una lectura que reflectís les fondàries d'un home i d'una època. Un impossible. D'aquesta passió per l'impossible, n'han sortit traducció i pròleg.»

Aquest passatge, extret del pròleg a la traducció de *Les noces del cel i l'infern*, de William Blake (Sant Boi de Llobregat: Edicions del Mall, 1981), és revelador del paper que té la traducció en la personalitat i l'obra de Segimon Serrallonga. Tal com explica ell mateix al fragment citat, el procediment habitual que el porta a traduir un text –generalment un poema– comença amb la impressió causada per la lectura del text en qüestió, que li provoca «un impuls de creació» i li obre «camins», i acaba amb l'escriptura d'una versió «moderna» del text. Moderna i personal, caldria afegir-hi, tan personal que passa a ser un text propi del poeta Segimon Serrallonga. És el cas dels textos d'Alcman i de Píndar que ell mateix dona com a exemple, i que podem trobar al volum *Poemes 1950-1975* (Barcelona: Crítica, 1979), el qual recull la seva obra de creació poètica d'aquells anys.

En el cas d'Alcman, Serrallonga espigola 16 versos d'un poema que en té més de cent per escriure el seu particular «Homenatge» al poeta. En el cas de Píndar va més enllà encara, ja que primer tradueix tres fragments d'un

Davant l'original d'una coberta de Guinovart per a *Reduccions*, 1998. (Foto: Jordi Vila).

poema i després en dona quatre variacions pròpies. El mateix fa amb un sonet de Shakespeare, que primer tradueix i després varia en sis interpretacions personals. I encara hi ha altres casos –Rimbaud, Ts'en Ts'an, Juvenal...– d'aquesta mena de traducció/apropriació dintre del volum esmentat i també a *Eixarms* (Barcelona: Lumen, 1974), l'altre llibre de poemes publicat per Serrallonga.

En un article sobre el llibre de Joan Vinyoli *Cants d'Abelone*, escrit a partir del «Cant d'Abelone» de Rilke, Serrallonga parla de la «difícilíssima llibertat per la qual el traductor aconsegueix de primer la comunió de l'home que és ell amb l'home que és o fou l'altre i aconsegueix per aquí i només per aquí la comunió del poeta

amb el poeta» (a *Reduccions*, 20, p. 64). Aquestes paraules, extretes de context, poden llegir-se com una descripció del procediment que ha seguit el mateix Serrallonga en la traducció dels poemes d'altri inclosos a la seva pròpia obra poètica.

En el cas de Blake, l'impuls inicial va ser el mateix, com hem vist, però aquí Serrallonga va topar amb l'oposició del text, que el sotmetia a la «literalitat» i no li permetia, per tant, apropiarse'n. Com a conseqüència d'això, Serrallonga va haver de canviar l'objectiu, i en lloc de donar una lectura «moderna» i personal, va decidir intentar oferir «una lectura que reflectís les fondàries d'un home i una època», i d'aquí va sortir el llibre esmentat més amunt amb «estudi preliminar, traducció i textos complementaris a cura de Segimon Serrallonga». El tipus de traducció, doncs, que podríem anomenar convencional, però que en el cas de Serrallonga constitueix l'excepció de la norma que acabem de descriure. I d'excepcions d'aquest tipus n'hi ha tan sols dues més en la seva trajectòria com a traductor: els llibres *Saviessa* i *Eclesiàstic* de l'edició de la *Bíblia* de la Fundació Bíblica Catalana (Barcelona: Alpha, 1968), per als quals escriu també la introducció i les notes, i l'obra de Bertolt Brecht *Me-ti. Llibre dels canvis* (Barcelona: Empúries, 1984), en què es limita a donar-ne la versió catalana.

A mig camí entre les recreacions poètiques i les traduccions d'aparença més convencional, l'obra de Segimon Serrallonga com a traductor –si més no l'obra publicada– es completa amb una interessant selecció de poesia assíria, babilònia, egípcia i hebrea que va aparèixer l'any 1981 a la revista *Els Marges* (núm. 21) amb el títol genèric de «Poesia Antiga».

Aquest repàs sumari de les traduccions de Segimon Serrallonga revela dues coses. La primera és que Serrallonga disposa d'una formació lingüística extraordinària, que li ha permès traduir de l'hebreu, del grec antic, de l'anglès i de l'alemany, per esmentar només les traduccions de més extensió. I la segona, que els seus interessos literaris –i per extensió humans– són amplíssims: des de les grans civilitzacions de l'antiguitat fins a Brecht, passant per la Grècia arcaica, la Roma clàssica, Shakespeare, Blake i Rimbaud, entre altres. És per això que llegir les traduccions de Serrallonga és emprendre un viatge apasionant per alguns dels territoris més subjugadors de la literatura de tots els temps.

Coberta de la traducció de l'obra de W. Blake.